

Landbouw en natuur geen tegenpolen

Natuurinclusieve landbouw, een term waar we zo langzamerhand mee worden platgegooid. Maar wat behelst het nu eigenlijk, wat kun je er als teler van bloembollen of vaste planten mee en – niet onbelangrijk – kun je er een boterham mee verdienen?

Tekst: Jeannet Pennings | Fotografie: René Faas

Begin februari verdringt een groep mensen zich langs de Leidsevaart in Hillegom. Van hun gezichten is een mengeling van verwondering, blijdschap en extase af te lezen. Hun camera's staan strak opgesteld, de grote lenzen gericht op een bollenperceel. De kenner weet wat hier te zien is. Op online forums gonst het al enkele dagen: de *Tetrax tetrax* (kleine trap) is gesignaleerd. Vogelaars uit alle windstreken komen naar de Bollenstreek om het diertje met eigen ogen te aanschouwen. Zo'n kans krijg je immers niet vaak. De dwaalgast is volgens bronnen nog geen vijftig keer in Nederland gespot sinds 1824.

En nu scharrelt hij rond in een bollenperceel. Natuurinclusiever wordt het niet, toch? André Hoogendijk, adjunct-directeur van de KAVB, wordt enthousiast van deze berichten. Een bevestiging dat landbouw en natuur hand in hand gaan. Toch vindt hij natuurinclusieve landbouw geen juiste term. “Het impliceert dat landbouw en natuur tegenover elkaar staan”, zegt Hoogendijk. “Terwijl agrariërs elke dag bezig zijn met de natuur. Bloembollen en planten zijn natuurproducten. In de visie Vitale Teelt 2030 van de bloembollensector spreken we dan ook van natuurlijk kapitaal. We zien de natuur als partner en kijken hoe we die relatie kunnen versterken.”

DRIE STAPPEN

Hoogendijk onderscheidt drie gradaties. “De eerste is het terugdringen van emissies om zo min mogelijk schade toe te brengen aan het milieu. Daar is de sector volop mee bezig en met resul-

taat. Een stap verder gaat de functionele agrobiodiversiteit, waarbij een symbiose tussen natuur en landbouw ontstaat.” Voorbeelden daarvan zijn akkerranden – steeds meer bollentelers zaaien die in – en strokenteelt. Hoogendijk: “De sector werkt momenteel aan de doorontwikkeling daarvan. Strokenteelt houdt in dat je op één perceel meerdere gewassen teelt die een positieve invloed op elkaar hebben. Denk bijvoorbeeld aan luizenwerende krokussen naast tulpen om de virusdruk te verlagen. Of *Tagetes* en lelies naast elkaar in plaats van na elkaar om te kijken of je daar een meeropbrengst uit kunt halen. Strokkenteelt is in de groentesector al meer bekend en biedt, mede dankzij precisielandbouw, perspectief voor de bloembollensector.”

De derde gradatie is de sector die iets betekent voor de omgeving. “Denk aan de positieve effecten van bloembollenmengsels op bijen en vlinders. Ook is gebleken dat bloembollen kunnen bijdragen aan de natuurlijke bestrijding van de eikenprocessierups. Of de bollenvogels. Voor onder meer de patrijs, veldleeuwerik en gele kwikstaart zijn de bollenvelden een geschikte broedplek.” Deze stap staat nog in de kinderschoenen, maar er liggen volgens Hoogendijk enorme kansen om deze thema's te vermarkten. Over het koppelen van een verdienmodel aan deze vorm van landbouw zegt hij verder: “Veel maatregelen kosten niets of weinig, maar leveren veel op. Niet alleen goodwill. Denk bijvoorbeeld aan de mogelijk hogere opbrengsten met strokenteelt. Zaak is dat we maatregelen concreet maken, zodat natuurlijk kapitaal telers aanspreekt en de sector ermee aan de slag kan.”

PRAKTIJKPROEF STROKENTEELT

Lelieteler Wilbert Mans uit Weert start dit jaar – in samenwerking met Boltha en Wageningen UR en met financiering vanuit het KAVB Liefonds en het ministerie van landbouw – een praktijkproef strokkenteelt. Doel is om met minder chemische middelen virusverspreiding tegen te gaan. In de drie- of vierjarige proef worden negen bedden lelies afgewisseld met een bed bloemenmengsel. Dit mengsel moet de juiste insecten aantrekken, de natuurlijke vijanden van de virusverspreidende luizen. “Dat is het mooie”, zegt Mans. “De natuur heeft voor bijna alles zelf een oplossing. We zijn met de landbouw echter een andere kant op gegaan, met name in de naoorlogse jaren: veel producenten voor weinig. Inmiddels staan we op een kruispunt. Het moet anders, daar ben ik van overtuigd. De kwaliteitseisen nemen toe, terwijl middelen verdwijnen.”

En dat levert nieuwe oplossingen, erkent Mans. “Iedereen dacht dat we niet zonder grondontsmetting konden, maar nu zetten we *Tagetes* in en dat werkt bijzonder goed. Roundup gaat ook een keer verdwijnen, maar recent is een proef gedaan waarbij een suikermolecuul uit bacteriën is gehaald en dat schijnt een vergelijkbare werking te hebben.” Of strokkenteelt een goede oplossing gaat zijn, moet volgens Mans blijken. Is het een stap richting natuurinclusieve landbouw? “Ik denk dat we daar als bollentelers allemaal al mee bezig zijn. Het is in ieder geval een geweldige kreet en ik denk dat we er bewuster mee aan de slag gaan dan in het verleden. Meer kijken naar wat er buiten en in de bodem gebeurt en daar ons voordeel mee doen.” ♦

Lelieteler Wilbert Mans: “De natuur heeft voor bijna alles zelf een oplossing.”

Het dossier Natuurinclusieve landbouw op www.groenkennisnet.nl biedt veel achtergrondinformatie. Hier zijn onder meer de rapporten ‘Verdienmodellen natuurinclusieve landbouw’ en ‘Natuurinclusieve landbouw – Food for thought’ van Wageningen University & Research te vinden.

Natuurinclusieve landbouw, wat is het?

Bij natuurinclusieve landbouw zijn de negatieve effecten van de agrarische bedrijfsvoering op de natuur minimaal en de positieve effecten van de natuur op de bedrijfsvoering maximaal. Met andere woorden: als je natuurinclusief produceert, gebruik je de natuur niet alleen optimaal, maar spaar en verzorg je deze ook. Op deze manier draagt de productie bij aan de biodiversiteit. Het idee is dat landbouw en natuur er beide sterker uitkomen. De algemene opvatting is dat natuurinclusieve landbouw meer gebruik maakt van ecosystemendiensten dan gangbare landbouw en daardoor robuuster en duurzamer is.